

Taviksen ATK

Sisällys

Miksi TTT ?.....2-3

Ilmaisohjelmat.....4-5

FB, Twitter, Youtube.....8

Viestinnän mietteitä.....11

MIKSI TIETOTAITOTALKOOT

Tietotaitotalkoot – verkon mahdollisuudet tutuksi kaikille suomalaisille

Kaikilla on oikeus näkyä, tulla kuulluksi, ilmaista itseään ja osallistua. Tämä edellyttää pääsyä verkkoihin, tekniikan käytön osaamista, ymmärrystä ja motivaatiota. Näihin voidaan vaikuttaa yhteisöjen kautta.

Tietotaitotalkoiden tavoitteena on parantaa yhteisöjen viestintävalmiuksia ja luoda yhteisöille viestinnälliset käytännöt. Viestintätaitojen paranemisen lisäksi sosiaalinen pääoma, luottamus ja avoimuus lisääntyvät. Tavoitteena on myös tietotekniikan ammattilaisten ja kansalaisten lähentäminen, käyttäjälähtöisen ajattelun sisäistäminen, toimintamallin muutos sekä luovuuden ja innovatiivisuuden kasvattaminen.

Luovaan käyttämiseen orientoiva

Viestintävalmiuksia tarkastellaan yleensä yksilön näkökulmasta yliarvioiden ihmisten osaamista luontevaan ja luovaan käyttöön. Tietotaitotalkoot luovat areenan, jossa yhdessä tehden lisääntyy sekä tietotekniikkaosaajien että kansalaisaktiivien ymmärrys.

Kaikkien ei tarvitse osata kaikkea, mutta kokonaisuuden näkeminen lisää tietotekniikan mahdollisuuksien ymmärtämistä, sitoutumista ja toinen toisensa arvostamista.

Julkaisukierre käyntiin

Tietotaitotalkoissa tehdään yhdessä yhteisön tarvitsema tuote. Esimerkiksi julkaisu, jäsenkirje, kuvakooste, nettisivusto, näytelmän videointi, historiikki, kuunnelma, haastatteluja jne. ja tallennetaan tuote yhteisille nettisivuille. Tiedon välitys ja yh-

teydenpito luo yhteisöllisyyttä vaikka henkilökohtaista kontaktia ei ole mahdollista saada. Tietotaitotalkoot-hanke antaa resurssit, kuten ohjelmat, ohjaajat, serverin, materiaalit, tuotteistaa toimintamallin ja kouluttaa ohjaajat. Hankkeen aikana nettiin luodaan sivut, joissa tuotteet säilytetään, ja jotka sisältävät ohjaavaa materiaalia.

Tulevaisuudessakin osaamista

Parhaiten tietotaitotalkoiden jatkumisen takaa medianomien, nuoriso-ohjaajien, yhteisökasvattajien jne. koulutukseen suunniteltu vuorovaikutteisen viestinnän osio, joka takaa, että tulevaisuudessakin on saatavissa resursseja talkoiden vetämiseksi.

Hankkeen seurauksena syntyy uusia pieniä yrityksiä sekä tarjoamaan talkoi välityksen vetoa erilaisille yhteisöille että huolehtimaan ohjelmistojen ja niiden käytön atk-tuesta.

Tietotaitotalkoot-konseptia vietään maailmalle suomalaisena sosiaalisena innovaationa, joka

hyödyntää tietotekniikkaa ja sen käytön luovaa osaamista. Tietotaito talkoot sopivat erinomaisesti koulutustilaisuudeksi kaikenlaisille yhteisöille.

Tietotekniset taidot voidaan jakaa seuraaviin tasoihin:

-perusosaaminen (esim. pankkiasiat, sähköposti)

-luonteva osaaminen (esim. esittelykalvojen tekeminen, keskustelu verkossa, blogit, nettipuhelut)

-luova osaaminen (esim. oma tuotanto äänellä, liikkuvalla kuvalla, tekstillä, kuvilla)

-ymmärrys verkon merkityksistä, vaikutuksista ja mahdollisuuksista (esim.

verkkoidentiteetti, tietosuojat, yhteiskunnan rakenteet, kaupapaikat).

Ilmaishjelmat

Tiesitkö, että voit säästää rahaa tietokoneohjelmissa? Netistä löytyy sivuilta www.ilmaishjelmat.fi parhaita ilmaisia tietokoneohjelmia. Ohjelmat on jaettu käyttötarkoituksen mukaan helposti selailtavaksi hakemistoksi. Täysin toimivia ohjelmia löytyy pilvin pimein ja hinta – 0 euroa.

Valinnan helpottamiseksi vain kolme parasta ohjelmaa kutakin käyttötarkoitusta kohden on kelpuutettu mukaan. Valintaa voi jatkaa toki näidenkin ohi. Sivustolla esiteltävien ohjelmien vähimmäisvaatimukset ovat:

- * Ohjelmat toimivat Windows-käyttöjärjestelmässä (monet ohjelmat toimivat myös muilla käyttöjärjestelmillä)
- * Ohjelmien yksityinen käyttö (kotikäyttö) on täysin ilmaista
- * Ohjelmat eivät sisällä salaa asentuvia mainos- tai vakoiluohjelmia.

Lisäksi ohjelmien valintaan on vaikuttanut erityisesti:

- * Suomenkielisyys
- * Avoimen lähdekoodin lisenssi, jolloin ohjelmien käyttö on ilmaista

kaikille, kaikkiin käyttötarkoituksiin
* Muu joustava freeware-lisenssi.

Jokaisesta ohjelmakategoriasta löytyy vähintään yksi ohjelma, joka on ilmainen myös yrityksille ja julkiselle sektorille. Jos haet ohjelmia, niin:
* Selaa yksittäisiä ohjelmia ohjelmahakemistosta
* Tutustu käyttötarkoituksen mukaan koostettuihin ohjelmapaketteihin
* Tutustu ohjelmahakemistoon yhdellä silmäyksellä
* Hae hakusanalla (sivun oikea yläreuna).

Vinkki: Voit myös kirjoittaa hakuun jonkin käyttämäsi maksullisen ohjelman nimen. Uusimmat ohjelmat ilmaishjelmissä pidetään yllä myös luetteloa uusimmista versioista. Esimerkkinä toimivat allaluetellut:
* Defragger (25.09.2009)
Miellyttävä ja viimeistelty levyn eheytysohjelma erittäin selkeillä asetusvaihtoehdoilla.
* MyDefrag (25.09.2009)
Erittäin karu, mutta nopea ja

Taviksen ATK

toimiva levyn eheyttäjä sisältää myös hyödyllistä tilastotietoa.

* Levyn eheytyks (25.09.2009) Levyn eheyttämisohjelmilla järjestetään automaattisesti kaikki kovalevyllä olevat tiedostot siten, että samankaltaiset tai muuten toisiinsa liittyvät tiedostot sijoitetaan lähelle toisiaan.

Näillä sivuilla seurataan myös uutisia, seuraavassa muutamia esimerkkejä:

* Mainokset sivustolla (08.04.2009)

* Esittelyyn tulossa jopa parikymmentä uutta opetusohjelmaa (04.02.2009)

* Tarjolla avoimen lähdekoodin ohjelmien ja ilmaisohjelmien koulutuksia (06.08.2008) Muistilista.

Tiesitkö, että selattuasi sivuja, voit tehdä muistion kiinnostavista ohjelmista? Voit lisätä löytämäsi ohjelmat muistilistaan myöhempää tarkastelua varten. Seuraavassa muutamia esimerkkejä monelle tarpeellisista ohjelmaryhmistä:

CD/DVD-kirjoitus

CD- ja DVD-levyjen kirjoittamiseen soveltuvilla ohjelmilla voidaan kirjoittaa mm. kuva-, data- ja

musiikkilevyjä sekä tehdä varmuuskopioita toisista levyistä. Levyn eheytyks. Levyn eheyttämisohjelmilla järjestetään automaattisesti kaikki kovalevyllä olevat tiedostot siten, että samankaltaiset tai muuten toisiinsa liittyvät tiedostot sijoitetaan lähelle toisiaan.

Pakkaus ja purku

Pakkaus- ja purkuohjelmat soveltuvat nimensä mukaisesti tiedostojen tiivistämiseksi yhdeksi pienemmäksi paketiksi tai päinvastoin yhden paketin purkamiseksi yksittäisiksi tiedostoiksi. Vastaava kaupallinen ohjelma on esim. Winzip.

Profiilinvarmistajat

Profiilinvarmistajat ovat varmuuskopiointiohjelmiä, jotka ovat erikoistuneet vain tiettyjen ohjelmien asetusten ja tietojen varmistamiseen. Varsinkin sähköpostien ja WWW-selaimen kirjanmerkkien varmistaminen on erittäin hyödyllistä.

Resurssienhallinta

Resurssienhallintaohjelmat on

Taviksen ATK

tarkoitettu Windowsin oman resurssienhallinnan (Windows Explorer) korvaajiksi tai täydentäjiksi. Tiedostojen synkronointi Tiedostojen synkronisointiohjelmat tulevat tarpeeseen käytettäessä useampaa tietokonetta, jolloin esim. kaikkien käytettävien tietokoneiden työtiedostoja on pystyttävä pitämään ajan tasalla.

Tietojen palautus

Tietojen palautusohjelmilla voidaan yrittää palauttaa tallennusmedialta esim. vahingossa kokonaan poistettuja tiedostoja. Tallennusmedia voi olla esim. tietokoneen kovalevy, muistitikku, muistikortti tai verkkواسema.

Työpöytähaku

Työpöytähakuohjelmat helpottavat tiedostojen etsimistä ja löytämistä tietokoneelta. Niiden käyttö muistuttaa internet-hakukoneiden käyttämistä.

Varmuuskopiointi

Varmuuskopioiden ottaminen tärkeistä tiedostoista on usein vaivalloista, mutta vahingon sattuessa varmuuskopiot ovat korvaamaton apu. Varmuuskopio-ohjelmilla pakkopullan voi

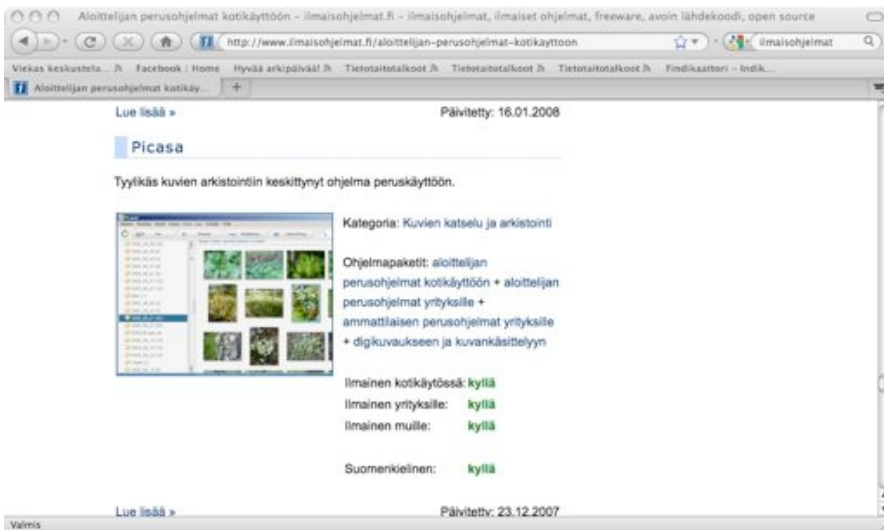
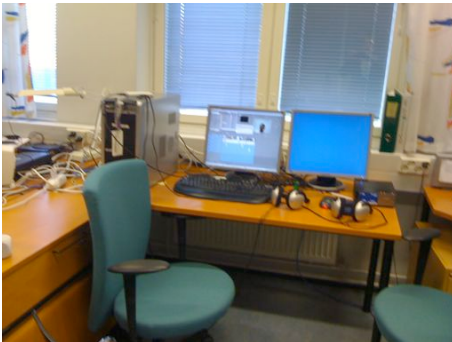
automatisoida vaivattomaksi rutiiniksi. Jossain määrin vastaava kaupallinen ohjelma on esim. Norton Ghost.

Esimerkkejä yksittäisistä ohjelmista esitellään seuraavassa kuvankaappaus ja kuvantallennus. Kuvankaappausohjelmilla voidaan ottaa kuvaruutukaappauksia esimerkiksi koko näytön alasta, yhdestä ohjelmaikkunasta tai vapaavalintaisesta alueesta. Windowsissa yksinkertainen kuvankaappaus onnistuu myös painamalla Print Scrn (Print Screen) -näppäintä, jolloin koko näytön ala kopioituu leikepöydälle. Myös yhden ohjelmaikkunan kaappaaminen onnistuu painamalla Alt Gr + Print Scrn. Tämän jälkeen näytönkaappauksen voi liittää esim. tekstinkäsittelyohjelmaan normaalin liitä-toiminnon avulla.

Kuvankäsittelyohjelmat ovat keskittyneet digitaalisten kuvien monipuoliseen

Taviksen ATK

muokkaamiseen. Vastaavia kaupallisia ohjelmia ovat esim. Adobe Photoshop ja Corel Paint Shop Pro.

SOSIAALINEN MEDIA

FACEBOOK

Historia

Facebook perustettiin Harvardin yliopiston kampuksella 2004 alkuvuodesta. Alun perin Zuckerberg suunnitteli Facebookin ainoastaan yliopiston sisäiseen käyttöön. Sana tästä uudesta palvelusta levisi nopeasti ja Facebookin suosio alkoi kasvaa räjähdysmäisesti Vuoden lopulla käyttäjämäärä lähenteli jo miljoonaa käyttäjää. Vuonna 2006 käyttäjäkuntaa laajennettiin ensin työyhteisöille ja lopulta kaikille avoimeksi.

Nykytilanne

Suomessa Facebook alkoi levitä varsinaisesti vuoden 2007 loka-kuussa. Facebookin suomennos saatiin valmiiksi keväällä 2008. Facebookin on tietävästi todettu aiheuttavan jonkin asteista riippuvuutta ja sen on pelätty haittaavan työntekoa. Mainosbannerien lisäksi Facebook on kehittänyt muun muassa erilaisia sovelluksia ja pelejä, joiden mainostaminen tuo tuloja verkoston lisäksi myös käyttäjille. Facebookille

on syntynyt tai syntymässä uusia kilpailijoita. Suomessa samantyylinen opiskelijoiden verkkoyhteisö Lyyra ilmoitti lähtevänsä kilpailuun mukaan.

Tietoturva

Käyttäjä voi parantaa tietoturvaansa Facebookissa rajoittamalla profiilinsa näkyvyyttä ja näin piiloutua tuntemattomilta ihmisiltä. Ystäväkutsut voi jättää vahvistamatta eikä profiilissa tarvitse pitää huomattavaa osaa yhteyksistään. Facebook voi säilyttää ja hyödyntää näyttämättömätkin yhteystiedot noudattamansa Yhdysvaltain lainsäädännön mukaisesti. Näin ollen käyttäjillä ei välttämättä ole tietoa siitä, miten heidän aikaisemmin antamiaan tietoja säilytetään, välitetään toisille ja hyödynnetään. 2009 Facebookin ylläpito antoi ilmoituksen, jonka mukaan se peruu käyttäjähdön, minkä mukaan Facebook omistaa kaikkien rekisteröityjen käyttäjien talentamat tiedot ikuisesti.

TWITTER

Twitter on yhteisö- ja mikrobilogipalvelu, jonka käyttäjät pystyvät lähettämään ja lukemaan toistensa päivityksiä Internetissä. Tekstipohjaiset viestit eli twiitit, englanniksi tweet, voivat sisältää korkeintaan 140 merkkiä. Käyttäjien on mahdollista lähettää ja vastaanottaa päivityksiä Twitter-websivuston kautta, tekstiviesteinä, RSS-syötteenä tai erilaisten sovellusten kautta. Palvelun käyttö Internetissä on maksutonta.

Sivuston käyttäjämääristä on vaihtelevia arvioita, sillä yhtiö ei julkaise aktiivisten käyttäjätiliensä lukumäärää.

Marraskuussa 2008 Jeremiah Owyang Forrester Research -yhtiöstä arvioi, että Twitterillä on 4–5 miljoonaa käyttäjää. Helmikuussa 2009

Twitter rankattiin Compete.comin blogimerkinnässä kolmanneksi suurimmaksi

yhteisöpalveluksi Facebookin ja Myspacen jälkeen, ja sivuston kuukausittaisten yksittäisten vierailijoiden määräksi arvioitiin noin kuusi miljoonaa ja käyntien määräksi 55 mil-

joonaa.

YOU TUBE

YouTube on Googlen omistama suosittu 19 eri kielellä tarjottu videopalvelu. YouTubeen kautta käyttäjä voi lisätä omia videoita tai katsoa sekä ladata muiden käyttäjien lisäämiä videoita.

Estot ja kiellot

Jotkin maat tai laitokset ovat estäneet pääsyn YouTubeen. Syynä ollut loukkaavaksi koettu materiaali, jota YouTubeesta voi katsoa. Esimerkiksi Thaimaa esti sivustolle pääsyn, koska palvelussa oli 44 sekunnin mittainen video, jonka katsottiin loukkaavan maan kuningasta. Pakistanissa meneteltiin samalla tavalla, syynä oli islamia loukkaava videomateriaali.

YouTube mainostamisen välineenä

Keskustelu siitä, vähentääkö sisältöjen jakaminen ilmaiseksi myyntiä vai lisääkö se myynnin mahdollisuuksia jatkuu. Esimerkkinä myyntiä lisäävästä vaikutuksesta on Monty Pythonin lentävä sirkus -ryhmän YouTubeen lisäämät vanhat sketsit, jotka auttoivat DVD-levyjen myynnin moninker-

Taviksen ATK

taistumiseen Amazon.com-verkkokaupassa 230-kertaiseksi.

YouTube ja tekijänoikeusongelmat

YouTube kieltää tekijänoikeudellisesti suojattujen videoiden tuomisen palveluun ilman tekijänoikeuksien haltijan lupaa.

BLOGI

Blogi on verkkosivu tai -sivusto, johon yksi tai useampi kirjoittaja kirjoittaa enemmän tai vähemmän säännöllisesti niin, että uudet tekstit ovat helposti löydettävissä (yleensä sivun yläreunassa), ja niin että vanhat tekstit säilyvät luettavina ja muuttumattomina uusista teksteistä huolimatta. Blogissa on mahdollista julkaista sisältöä tekstin lisäksi myös kuvien, videokuvan tai äänen muodossa. Tiedon esityksessä blogeille tunnusomaista muihin www-sivuihin verrattuna on ajan, linkityksen ja henkilökohtaisen näkökulman painotus. Muita tunnusomaisia piirteitä blogeille on kommentointimahdollisuus ja RSS- tai Atom-syötteet, joiden avulla voidaan helposti ohjelmallisesti seurata ja levittää blo-

gin sisältöä.

Mikään yksittäinen piirre ei ole vaadittu tai tee blogista blogia, mutta mitä useampi niistä toteutuu sen "blogimaisempi" se on.

Uusin kirjoitus on blogissa ensimmäisenä esillä, mutta myös vanhat kirjoitukset ja niiden saamat kommentit ovat luettavissa. Blogin tyylilajille on tunnusomaista ajankohtaisuus, spontaanisuus ja henkilökohtaisuus. Kaikki blogit eivät ole yleispäiväkirjoja, vaan keskittyvät johonkin aiheeseen. Jotkut kirjoittavat myös useita blogeja yhtä aikaa. Yhdessä voidaan esitellä esimerkiksi kirjoittajan tekemiä käsitöitä, toisessa pohditaan parisuhteen kipupisteitä.

Viestinnän mietteitä.... Miten yhteisöllisyytemme ponnistaa.

Viestintä ja sen perille saattaminen ei ole helppoa. Kun viesti halutaan saada perille oikealla tavalla, sen muoto ja viestintätapa on ratkaisevaa. Vaikka itse ymmärrät, ymmärtääkö sen vastaanottaja sen samalla tavalla. Puhelin käteen ja puhut, ymmärtämistä voit heti korjata. Tämä tapa on helppo ja tätä tapaa käytämme liian helposti. Soitetaan ja vastaanottaja vastaa heti. Viesti on saatu perille heti. Tämä meidän on helppo toteuttaa ja toteutetaan. Tekstiviestin lähettämistä harrastetaan jonkin verran. Puhelimen pienet näppäimet ja käyttäjän kankeat sormet aiheuttavat monen henkilön kirjoittamaan virheellisesti. Skype on saanut vain muutaman henkilön innostumaan ja käyttämään tätä viestintätapaa. Tällä on se etu, että sillä voi puhua ja nähdä vastapelurin ilmeet ja kommentit välittömästi. Puhelu on ilmaista. Skype tulee olla tällöin myös vastaanottajalla. Tavalliseen puhelimeen

voidaan puhelu suorittaa, mutta puhelu maksaa jopa maltaita tai oravannahkoja. Sähköpostin käyttö on helppoa ja sillä voidaan viestiä silloin kun olemme tietokoneen ääressä. Muutamat aktiiviset jäsenet lähettävät vilkkaasti muutaman sanan mittaisia sanomia puolin ja toisin. Ryhmän muodostamisen jälkeen viesti voidaan lähettää yhtä aikaa suurellekin joukolle. Viestin voi lukea koneella käynnin yhteydessä. Tämä tapa vaatii ahkeraa käynti lukemassa sähköpostia. Posti tulisi lukea ainakin kerran vuorokaudessa, mieluummin useita kertoja päivässä. Tavallisen kirjeen lähettämiseen ja viestin välittämiseen nähden sähköpostilla on se etu, että viesti tai sanoma saadaan lähetettyä heti, kun asia on valmis. Paras viestintätapa on kohdata kaveri(t) henkilökohtaisesti. Tällöin olemme fyysisti kosketuksessa, saaden heti viesti kohteen tietoon, voidaan täsmentää ja todeta onko asia tai viestin sisältö ymmärretty oikein.

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

LAPIN LÄÄNINHALLITUS